

ALDONA VLADISLAVA VASILIAUSKIENĖ

Istorikė, humanitarinių mokslų daktarė Aldona Vasiliauskienė gimė 1945 m. liepos 23 d. Galvydžių kaime (Anykščių r.), mirė 2025 07 12 Vilniuje. Šeimai dėl sovietinės valdžios persekiojimų išsiblaškius, nuo 1948 m. augo Skapiškyje (Kupiškio r.) pas tetą Viktoriją Žiogūnaitę. Mokėsi Vilniaus J. Tallat-Kelpšos muzikos technikume, įgijo kanklininkės specialybę. 1964–1975 m. dirbo įvairiose Vilniaus mokyklose. 1974 m. neakivaizdžiai baigė studijas Vilniaus universiteto (VU) Istorijos fakultete. 1975–2006 m. VU Istorijos fakulteto vyresnioji laborantė, vėliau – Religijos studijų ir tyrimų centro vyriausioji mokslo darbuotoja. 2004–2010 m. – Šiaulių universiteto vyresnioji mokslo darbuotoja, 2006–2008 m. – ir Vilniaus pedagoginio universiteto Istorijos fakulteto Katalikų tikybos katedros docentė.

Tyrinėjo Lietuvos katalikų intelektualinį sąjūdį, Lietuvių katalikų mokslo akademijos ir jos narių veiklą. Nuo 2001 m. susidomėjo ukrainistikos tematika, tyrinėjo lietuvių ir ukrainiečių istorinius ir kultūrinius ryšius, Šv. Bazilijaus Didžiojo ordino istoriją bei veiklą Lietuvoje ir Ukrainoje. Lietuvių ir ukrainiečių istorikų asociacijos prezidentė (nuo 2000 m.), Lvovo (Ukraina) Ivano Franko universiteto vyriausioji mokslo darbuotoja. Parašė arba sudarė daugiau nei dvi dešimtis knygų: „Kai akademikas kunigas Antanas Liuima SJ prabyla...“ (1995), „Stasio Antano Bačkio gyvenimo ir veiklos bruožai“ (1996), „Arkivyskupas Juozapas Jonas Skvireckas: gyvenimas ir veikla“ (1998), „Monsinjoras Jonas Juodelis“ (2001), „Mokslo ir idealo keliu“ (2001), „Arkivyskupo Mečislovo Reinio gyvenimo ir veiklos datos“ (2003), „Monsinjoras Klemensas Gutauskas: monografija“ (2004), „Monsinjoras Petras Baltuška: monografija“ (2011), Vasilijaus Zinko studija „Sesuo Rafaila“: istorinis biografinis kontekstas, moksliniai komentarai ir teologinė terminologija“ (2014), „Šv. Bazilijaus Didžiojo ordinas: iš liaudies – liaudžiai“ (2017), „Lietuva – Ukraina: religija, mokslas, kultūra Vilniaus vienuolių bazilijonų veikloje“ (2021), „Kunigas Julijonas Steponavičius – švietėjas ir lietuviybės puoselėtojas: monografija“ (2023), „Tegul visi bus viena“ (2024), „Tarnauti žmonėms – tai tarnauti Dievui“ (2024) ir kt. Publikavo daugiau kaip 1500 straipsnių periodikoje: daugiau nei 500 straipsnių sudaro publikacijos apie Kupiškio krašto žymius žmones, dvasininkus, mokslininkus, menininkus, tremtinius, kraštotyrininkus.

Skapiškyje sodyboje įkūrė arkivyskupo Mečislovo Reinio atminimo kambarį, ukrainistikos knygų kolekciją „Pažintis su Ukrainos kultūra“, organizavo įvairias dvasingumui, istorijos mokslui bei ukrainistikai skirtas konferencijas bei kitus renginius Kupiškio krašte, Utenoje, Šiauliuose, Zarasuose, Vilniuje ir kt. Dr. A. Vasiliauskienė gavo du popiežiaus Benedikto XVI Palaiminimo raštus (2005). Apdovanota Ukrainos Respublikos Kunigaikštienės Olgos III laipsnio ordinu (2006), organizacijos „Ukraina pasaulis“ Aukso žvaigždės ordinu (2006) ir kitais šios šalies apdovanojimais, Lietuvos valstybės ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi (2016), Gabrielės Petkevičaitės-Bitės medaliu „Tarnaukite Lietuvai“ (2018), Kupiškio rajono savivaldybės mero garbės ženklu „Už nuopelnus“ (2009), Kupiškio rajono savivaldybės prizų „Už nuopelnus kultūrai“ (2016).

Už išskirtinį indėlį į mokslo, švietimo, kultūros pasiekimus, profesionalų muziejinį darbą, leidybinę veiklą, istorinės atminties puoselėjimą ir Kupiškio krašto garsinimą šalyje ir pasaulyje 2025 liepos 17 d. suteiktas Kupiškio rajono savivaldybės Garbės piliečio vardas.